

Specyfikacja techniczna wykonania i odbioru robót nr E-01.

Kody CPV:

09331200-0 Słoneczne moduły fotoelektryczne.

45311000-0 Roboty w zakresie okablowania oraz instalacji elektrycznych.

45223210-1 Roboty konstrukcyjne z wykorzystaniem stali.

**Zadanie: Poprawa efektywności budynków i ograniczenie niskiej emisji
w gminie Ciasna w ramach kompleksowej termomodernizacji budynków
komunalnych w miejscowości Ciasna przy ul. Zjednoczenia 2 i 2a**

Lokalizacja inwestycji: Hala sportowa w Ciasnej przy ul. Zjednoczenia 2a.

Branża: Elektryczna

Inwestor: Gmina Ciasna, ul. Nowa 1a, 42-793 Ciasna

**Jednostka projektowa: Pracownia Projektowa Eltechlen Sebastian Kulik
Ul. Partyzantów 3, 42-700 Lubliniec**

Projektował:

mgr inż. Sebastian Kulik
Uprawnienia budowlane numer ewidencyjny
SLK/4170/P00E/12
do projektowania w specjalności instalacyjnej
w zakresie sieci, instalacji i urządzeń
elektrycznych i elektroenergetycznych
bez ograniczeń

Lubliniec, grudzień 2018 r.

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP.

- 1.1. Przedmiot Szczegółowej Specyfikacji Technicznej.
- 1.2. Zakres stosowania Szczegółowej Specyfikacji Technicznej.
- 1.3. Zakres robót objętych Szczegółową Specyfikacją Techniczną.
- 1.4. Ogólne wymagania dotyczące robót.
- 1.5. Dokumentacja określająca przedmiot zamówienia
- 1.5.1. Oznaczenie zakresu prac kodami CPV

2. MATERIAŁY.

- 2.1. Odbiór materiałów na budowie.
- 2.2. Składowanie materiałów na budowie.
- 2.3. Instalacja fotowoltaiczna.
- 2.3.1. Moduły fotowoltaiczne.
- 2.3.2. Inwertery.
- 2.4. Konstrukcja nośna.
- 2.5. Pokrycie dachu

3. SPRZĘT.

4. TRANSPORT.

5. WYKONANIE ROBÓT.

- 5.1. Okablowanie i rozdzielnia.
- 5.2. Instalacja fotowoltaiczna.
- 5.2.1. Moduły fotowoltaiczne.
- 5.2.2. Inwerter.
- 5.2.3. Środki dodatkowej ochrony od porażeń.
- 5.2.4. Ochrona przeciwprzepięciowa.
- 5.2.5. Ochrona przed przetężeniową i przed prądami upływu
- 5.3. Konstrukcja nośna.
- 5.4. Pokrycie dachu

6. KONTROLA JAKOŚCI ROBÓT.

- 6.1. Bezpieczeństwo i ochrona zdrowia przy wykonywaniu instalacji elektrycznych

7. OBMIAR ROBÓT.

8. ODBIÓR ROBÓT.

8.1. Warunki odbioru wykonanej instalacji elektrycznej

8.1.1. Badania odbiorcze instalacji elektrycznych

8.1.2. Oględziny instalacji elektrycznych.

8.1.3. Estetyka i jakość wykonanej instalacji.

8.1.4. Ochrona przed porażeniem prądem elektrycznym.

8.1.5. Ochrona przed pożarami i skutkami cieplnymi.

8.1.6. Połączenia przewodów.

8.2. Warunki techniczne wykonania i odbioru konstrukcji aluminiowej.

9. PODSTAWA PŁATNOŚCI.

10. PRZEPISY ZWIĄZANE.

1. WSTĘP.

1.1. Przedmiot Szczegółowej Specyfikacji Technicznej.

Przedmiot ST

Przedmiotem niniejszej Specyfikacji Technicznej Wykonania i Odbioru Robót zwanej w dalszej części Specyfikacją Techniczną (ST) jest budowa konstrukcji wsporczej, montaż modułów fotowoltaicznych, inwertera, zabezpieczeń wraz z instalacją elektryczną na hali sportowej przy ul. Zjednoczenia 2a w Ciasnej.

Wszędzie tam, gdzie przy opisie przedmiotu zamówienia powołane są normy, aprobaty, specyfikacje techniczne i systemy odniesienia, bądź wskazane są znaki towarowe, patenty lub źródło pochodzenia (nazwy producentów lub urządzeń), postanowienia te należy odczytywać jako przykładowe, a wykonawca ma każdorazowo prawo zastosowania rozwiązania równoważnego.

1.2. Zakres stosowania Szczegółowej Specyfikacji Technicznej.

Specyfikacja Techniczna jest stosowana jako dokument przetargowy i kontraktowy przy zlecaniu i realizacji robót wymienionych w punkcie 1.1.

1.3. Zakres robót objętych Szczegółową Specyfikacją Techniczną.

Roboty, których dotyczy specyfikacja, obejmują wszystkie czynności umożliwiające i mające na celu wykonanie instalacji fotowoltaicznej na dachu budynku Hali sportowej w Ciasnej.

Zakres robót obejmuje wykonanie:

- instalacji systemowej konstrukcji nośnej dla modułów fotowoltaicznych,
- montażu modułów fotowoltaicznych,
- montaż inwertera,
- instalacji elektrycznej,
- środków dodatkowej ochrony od porażień,
- ochrony przepięciowej.

1.4. Ogólne wymagania dotyczące robót.

Wykonawca robót jest odpowiedzialny za jakość ich wykonania oraz za zgodność z dokumentacją projektową.

Rodzaje urządzeń, osprzętu i materiałów pomocniczych zastosowanych do wykonywania instalacji powinny być zgodne z podanymi w dokumentacji projektowej.

Zastosowanie do wykonania instalacji innych rodzajów urządzeń i osprzętu niż wymienione w projekcie dopuszczalne jest jedynie pod warunkiem wprowadzenia do dokumentacji projektowej zmian uzgodnionych w obowiązującym trybie z Inspektorem Nadzoru oraz z projektantem opracowującym dokumentację.

1.5. Dokumentacja określająca przedmiot zamówienia.

1.5.1. Oznaczenie zakresu prac kodami CPV:

09331200-0 Słoneczne moduły fotoelektryczne.

45311000-0 Roboty w zakresie okablowania oraz instalacji elektrycznych.

45223210-1 Roboty konstrukcyjne z wykorzystaniem stali.

2. MATERIAŁY.

Wszystkie materiały do wykonania układu instalacji fotowoltaicznych powinny odpowiadać parametrom technicznym wyspecyfikowanym w dokumentacji projektowej i wykazach materiałowych oraz wymaganiom odpowiednich norm i aprobat technicznych.

2.1. Odbiór materiałów na budowie.

Materiały należy dostarczać na budowę wraz z certyfikatami, deklaracjami zgodności, świadectwami jakości, kartami gwarancyjnymi, protokołami odbioru technicznego.

Dostarczone na miejsce budowy materiały należy sprawdzić pod względem kompletności i zgodności z danymi wytwórcy.

W przypadku stwierdzenia wad lub nasuwających się wątpliwości mogących mieć wpływ na jakość wykonania robót, materiały należy przed ich wbudowaniem poddać badaniom określonym przez dozór techniczny robót.

2.2. Składowanie materiałów na budowie.

Składowanie materiałów powinno odbywać się zgodnie z zaleceniami producentów, w warunkach zapobiegających zniszczeniu, uszkodzeniu lub pogorszeniu się właściwości technicznych na skutek wpływu czynników atmosferycznych lub fizykochemicznych. Należy zachować wymagania wynikające ze specjalnych właściwości materiałów oraz wymagania w zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego.

2.3. Instalacja fotowoltaiczna.

2.3.1. Moduły fotowoltaiczne.

Zaprojektowano układ modułów fotowoltaicznych opartych na modułach monokrystalicznych krzemowych o minimalnej mocy nominalnej 300Wp pojedynczego modułu w warunkach STC. Moduły fotowoltaiczne są obudowane szkłem hartowanym o grubości 3,2 mm.

W projekcie przewidziano 33 sztuk modułów o mocy nominalnej 300 Wp, łącznie 9,9 kWp. Moduły zostaną rozmieszczone na dachu hali sportowej w Ciasnej przy ul. Zjednoczenia 2a, zgodnie z projektem.

Dane techniczne (wymagania minimalne):

Dane elektryczne (STC)			
Moc maksymalna	P_{max}	300	W_p
Napięcie obwodu otwartego	V_{oc}	39,5	V
Prąd obwodu zamkniętego	I_{sc}	9,78	A
Napięcie w punkcie maksymalnej mocy	V_{mpp}	32,4	V
Natężenie prądu w punkcie maksymalnej mocy	I_{mpp}	9,26	A
Wydajność modułu	η_m	18,4	%
STC = standardowe warunki testowe: oświetlenie 1 000 W/m ² , AM 1,5, temperatura ogniwa 25 °C. Znamionowe charakterystyki elektryczne zawierają się w zakresie $\pm 10\%$ wskazywanych wartości I_{sc} , V_{oc} oraz od 0 do $+5\%$ P_{max} (tolerancja pomiaru mocy $\pm 3\%$). Redukcja wydajności przy zmianie oświetlenia z 1 000 W/m ² na 200 W/m ² ($T_{modułu} = 25^\circ C$) jest mniejsza niż 3%.			

Dane elektryczne (NOCT)			
Moc maksymalna	P_{max}	222,6	W_p
Napięcie obwodu otwartego	V_{oc}	36,6	V
Prąd obwodu zamkniętego	I_{sc}	7,91	A
Napięcie w punkcie maksymalnej mocy	V_{mpp}	30,0	V
Natężenie prądu w punkcie maksymalnej mocy	I_{mpp}	7,42	A
Parametry elektryczne zostały zmierzone przy znamionowych warunkach pracy ogniw: temperatura pracy modułu przy nasłonecznieniu 800 W/m ² , temperaturze powietrza 20 °C, prędkości wiatru 1 m/s.			

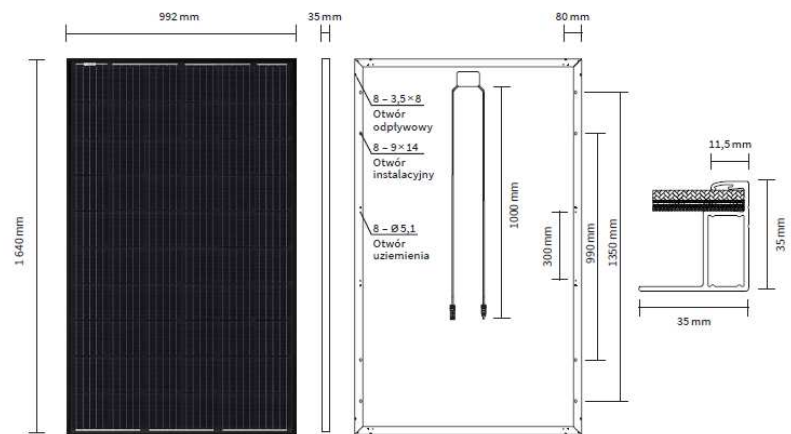
Dane mechaniczne	
Długość	1 640 mm
Szerokość	992 mm
Głębokość	35 mm
Masa	18,1 kg

Współczynniki temperaturowe	
P_{max}	-0,39 %/°C
V_{oc}	-0,30 %/°C
I_{sc}	0,06 %/°C

Wartości graniczne	
Maksymalne napięcie systemu	1 000 VDC
Ochrona przed przepięciami	15 A
Zakres temperatury	-40 do 85 °C
Maksymalne obciążenie mechaniczne (śnieg/wiatr)	2 400 Pa
Przetestowane obciążenie śniegiem (test wg IEC61215*)	5 400 Pa

Informacje o opakowaniu	
Liczba modułów na paletę	30 szt.
Wymiary palety (dł. x szer. x wys.)	1,685 m x 1,155 m x 1,123 m
Masa palety	ok. 605 kg

Wymiary (mm)	
--------------	--

Informacje ogólne	
Ogniwa	Monokrystaliczne krzemowe, 156,75 mm x 156,75 mm, 60 ogniw połączonych szeregowo
Szyba przednia	antyrefleksyjna z hartowanego szkła o wysokiej transmisji i niskiej zawartości żelaza, 3,2 mm
Ramka	ze stopu anodowanego aluminium, czarna
Panel tylny	Czarny
Skrzynka podłączeniowa	IP68, 3 diody bocznikujące
Przewód	4,0 mm ² , długość 1 000 mm
Złącze	MC4 (Multi Contact, Stäubli Electrical Connectors AG)

2.3.2. Inwerter.

Moduły fotowoltaiczne dostarczają prąd stały natomiast inwerter jako przemiennik częstotliwości przekształca prąd stały na zgodny z siecią energetyczną prąd przemienny - z możliwie wysoką wydajnością. Inwerter stale reguluje optymalny punkt mocy instalacji P_{mpp} dostosowując w ten sposób instalację do dynamicznych warunków pogodowych i nasłonecznienia. Inwerter wyposażony jest w funkcję, która odpowiada za połączenie i bezpieczne oddzielenie instalacji fotowoltaicznej od sieci w przypadku awarii sieci lub jej wyłączeniu w czasie prowadzenia prac energetycznych. Ochronniki przepięciowe w inwerterze chronią moduły i elektronikę przed szkodliwym przepięciem. Ochronniki przetężeniowe chronią moduły przed prądami wstecznymi. Planuje się zastosować jedną sztukę inwertera o mocy znamionowej AC 10 kW.

Minimalne wymagania dla inwertera.

DANE WEJŚCIOWE

Liczba trackerów MPP	2,0
Maks. prąd wejściowy ($I_{dc\ max}$)	27,0 / 16,5 A
Maks. prąd zwarciový pola modułów	40,5 / 24,8 A
Zakres napięć wejściowych DC ($U_{dc\ min} - U_{dc\ max}$)	200 - 1000 V
Napięcie rozpoczęcia pracy ($U_{dc\ start}$)	200,0 V
Znamionowe napięcie wejściowe ($U_{dc,r}$)	600,0 V
Zakres napięć MPP ($U_{mpp\ min} - U_{mpp\ max}$)	270 - 800 V
Użyteczny zakres napięcia MPP	200 - 800 V
Liczba przyłączy DC	3 + 3
Maks. moc generatora fotowoltaicznego ($P_{dc\ max}$)	15,0 kWpeak

DANE WYJŚCIOWE

Moc znamionowa AC ($P_{ac,r}$)	10,0 kW
Maks. moc wyjściowa ($P_{ac\ max}$)	10,0 kVA
Prąd wyjściowy AC ($I_{ac\ nom}$)	14,4 A
Przyłącze sieciowe ($U_{ac,r}$)	3~ NPE 400/230, 3~ NPE 380/220 V

Zakres napięcia AC ($U_{\min}$ - $U_{\max}$)	150 - 280 V
Częstotliwość (f_r)	50 / 60 Hz
Zakres częstotliwości ($f_{\min}$ - $f_{\max}$)	45 - 65 Hz
Współczynnik zniekształceń nieliniowych	1,8 %
Współczynnik mocy ($\cos \varphi_{ac,r}$)	0 - 1 ind./cap.

DANE OGÓLNE

Wymiary (wysokość)	725,0 mm
Wymiary (szerokość)	510,0 mm
Wymiary (głębokość)	225,0 mm
Masa	34,8 kg
Stopień ochrony	IP 66
Klasa ochrony	1,0
Kategoria przepięciowa (DC/AC) ¹⁾	2 / 3
Pobór energii w nocy	< 1 W
Koncepcja budowy falownika	Beztransfornatorowy
Chłodzenie	Regulowana wentylacja
Montaż	Montaż wewnątrz i na zewnątrz budynków
Zakres temperatur otoczenia	-40°C - +60°C
Dopuszczalna wilgotność powietrza	0 - 100 %

Maks. wysokość nad poziomem morza ²⁾	2.000 m / 3.400 m
Technologia przyłączenia DC	Zaciski śrubowe 6x DC+ i 6x DC- 2,5–16 mm ²
Technologia przyłączenia AC	5-stykowe zaciski śrubowe AC 2,5–16 mm ²
Posiadane certyfikaty i spełniane normy	ÖVE / ÖNORM E 8001-4-712, DIN V VDE 0126-1-1/A1, VDE AR N 4105, IEC 62109-1/-2, IEC 62116, IEC 61727, AS 3100, AS 4777-2, AS 4777-3, CER 06-190, G83/2, UNE 206007-1, SI 4777, CEI 0-16, CEI 0-21, NRS 097

WSPÓŁCZYNNIK SPRAWNOŚCI

Maks. współczynnik sprawności (instalacja fotowoltaiczna – sieć zasilająca)	98,0 %
Europejski współczynnik sprawności (η_{EU})	97,4 %
η przy 5% $P_{ac,r}$ ³⁾	87,9 / 92,5 / 89,2 %
η przy 10% $P_{ac,r}$ ³⁾	91,2 / 94,9 / 92,8 %
η przy 20% $P_{ac,r}$ ³⁾	94,6 / 97,1 / 96,1 %
η przy 25% $P_{ac,r}$ ³⁾	95,4 / 97,3 / 96,6 %
η przy 30% $P_{ac,r}$ ³⁾	95,6 / 97,5 / 96,9 %
η przy 50% $P_{ac,r}$ ³⁾	96,3 / 97,9 / 97,4 %
η przy 75% $P_{ac,r}$ ³⁾	96,5 / 98,0 / 97,6 %
η przy 100% $P_{ac,r}$ ³⁾	96,5 / 98,0 / 97,6 %
Współczynnik sprawności dostosowania MPP	> 99,9 %

ZABEZPIECZENIA

Pomiar izolacji DC	Tak
Zachowanie w momencie przeciążenia	Przesunięcie punktu pracy, ogranicznik mocy
Odłącznik DC	Tak
Ochrona przed zamianą biegunów	Tak

ZŁĄCZA

WLAN / Ethernet LAN	Solar.web, Modbus TCP, API
6 wejść i 4 cyfrowe wejścia/wyjścia	Podłączenie do odbiornika sterowania zdalnego
USB (gniazdo typu A) ⁴⁾	Datalogging, aktualizacja falowników przez nośnik USB
2x RS422 (gniazdo RJ45) ⁴⁾	Solar Net
Wyjście sygnalizacyjne ⁴⁾	Zarządzanie energią (bezpotencjałowe wyjście przekaźnika)
Datalogger i serwer sieciowy	Zintegrowany
Wejście zewnętrzne ⁴⁾	Podłączenie licznika S0 / monitorowanie ochrony przeciwprzepięciowej
RS485	Modbus RTU lub podłączenie licznika energii

Wymagane jest posiadanie potwierdzenia spełnienia następujących norm dla zabudowywanego inwertera: PN-EN 61000-3-11:20014, PN-EN 61000-3-12:2012, PN-EN 50438, Dyrektywy 2006/95/WE, 2004/108/WE, deklaracja zgodności ze znakiem CE oraz dokument potwierdzający weryfikację prądów harmoniczych.

Wymagane jest by inwerter miał możliwość regulacji mocy czynnej przy współpracy z zewnętrznymi urządzeniami, np. Energy meter, Home manager lub innych spełniających funkcję przeciwdziałaniu wprowadzania nadmiarowej energii do sieci publicznej. Zabudowane urządzenia sterujące mocą czynną inwertera mają za zadanie obniżyć moc inwertera lub włączać dodatkowe odbiorniki energii. Wykorzystanie Energy meter i Home manager zostało opisane w projekcie instalacji.

2.4. Konstrukcja nośna.

Konstrukcja nośna modułów fotowoltaicznych będzie wykonana z typowych elementów posiadających dopuszczenie do zabudowy i stosowne obliczenia wytrzymałościowe wykonane przez producenta. Zabudowa modułów fotowoltaicznych będzie w formie na zacisk (klamry boczne i środkowe).

Elementy konstrukcji i montażu.

Montażu za pomocą zacisków można dokonać na obu stronach ramy modułu dłuższej lub krótszej, o ile na krótszej dopuszcza producent modułów. Rozmieszczenie zacisków wzdłuż ramy zależy od tego, która strona modułu jest wykorzystana do montażu.

Mocowanie na dłuższej krawędzi: zaciski należy zamontować wzdłuż ramy w miejscach fabrycznych otworów montażowych z tolerancją 10% całkowitej długości modułu. Jeśli producent zaleca inny montaż, należy wykonać montaż zgodny z zaleceniami producenta. Mocowanie na krótszej krawędzi (nie zalecane): zaciski należy zamontować wzdłuż ramy na krawędziach panelu w odległościach 25% całkowitej szerokości modułu o środka ramy. Jeśli producent zaleca inny montaż, należy wykonać montaż zgodny z zaleceniami producenta. Należy zauważyć, że po obu stronach modułu zaciski należy montować zawsze w pozycji symetrycznej względem środkowej osi, aby zapewnić odpowiedni rozkład ciężaru. Zaciski należy montować zgodnie ze szczegółowymi instrukcjami ich producenta.

Nie należy stosować zbyt wielkiego nacisku na ramę, gdyż może skutkować to jej deformacją. Zaleca się moment ok. 10 Nm. Producent zacisku powinien podać szczegółowe informacje dotyczące nacisku i momentu.

Zaciski należy montować na modułach tak, aby miały kontakt wyłącznie z ramą. Nie należy montować zacisku na powierzchni modułu, aby uniknąć efektu zacienienia.

Nie należy montować zacisków poza wyznaczonymi miejscami, gdyż może wpłynąć to na odporność mechaniczną panelu.

Instalacja modułów na typowej konstrukcji dachowej.

Montażu modułów fotowoltaicznych na powierzchni dachu budynku Hali sportowej w Ciasnej należy wykonać za pomocą typowej konstrukcji do dachu o niewielkim nachyleniu. Moduły będą zabudowane na konstrukcji aluminiowej trójkątnej o kącie nachylenia około 30 stopni (plus zmienne nachylenie dachu około 5 stopni) oraz z elementów ze stali nierdzewnej, dedykowanych dla systemu montażowego PV, zgodnie z obliczeniami wytrzymałościowymi producenta. Rozmieszczenie i zabudowę elementów podkonstrukcji należy wykonać zgodnie z instrukcją montażu producenta. Inwestor powinien przedstawić zgodę architekta/projektanta lub innej upoważnionej osoby na zabudowę modułów fotowoltaicznych na połaci dachowej.

2.5. Pokrycie dachu

Projektowany do modernizacji budynek Hali sportowej w Ciasnej posiada dach pokryty częściowo blachą, częściowo papą. Na dotychczasowe pokrycie dachowe będą stosowane typowe elementy montażowe. W celu ustabilizowania konstrukcji pod moduły fotowoltaiczne można zastosować obciążniki nie powodujące przerw w poszyciu dachowym (co może wymagać dodatkowych przeliczeń konstrukcyjnych nośności dachu) lub śruby z uszczelnieniem dedykowane do zabudowy konstrukcji zmniejszające degradację poszycia dachowego. Wykonane prawidłowo prace montażowe nie powodują zagrożenia przeciekaniem dachu. W związku z powyższym nie przewiduje się żadnych prac remontowych lub konserwacyjnych po zabudowie uchwyty dachowych podkonstrukcji pod moduły fotowoltaiczne.

3. SPRZĘT.

Do wykonania instalacji przewiduje się użycie następującego sprzętu:

- samochód dostawczy do 0,9 t,
- samochód skrzyniowy 5 t,
- żuraw samochodowy 5 t,
- wózek widłowy lub wózek paletowy w przypadku rozładunku z samochodu z windą.

4. TRANSPORT.

Materiały na budowę powinny być przywożone odpowiednimi środkami transportu, zabezpieczone w sposób zapobiegający uszkodzeniu oraz zgodnie z przepisami BHP i ruchu drogowego. Należy zwracać szczególną uwagę na rozładunek palet z modułami fotowoltaicznymi i stosować się do wskazań na opakowaniu.

5. WYKONANIE ROBÓT.

5.1. Okablowanie i rozdzielnia.

Okablowanie po stronie DC dostosowane do wymogów instalacji PV, kabel jednożyłowy giętki w specjalnej izolacji, odporny na promienie UV oraz wysoką temperaturę dedykowany do instalacji fotowoltaicznych np. PV SOL 1000V. Przekrój kabla minimum 4 mm².

Trasy kablowe na dachu prowadzić wzdłuż konstrukcji metalowej w jej zagłębieniach oraz w korytach. Trasy kablowe wewnątrz budynku prowadzić w rurkach osłonowych.

Do przewodów stosować systemowe akcesoria łączeniowe - dławiki, złącza, wtyki, itp., przykładowo MC4 lub kompatybilne.

Stosowane przewody muszą spełniać następujące wymagania:

- napięcie robocze systemu fotowoltaicznego min 1,0 kV DC,
- temperatura pracy od – 40 C do +120 C,
- odporność na promieniowanie UV i ozon,
- odporność na środowisko kwaśne i warunki atmosferyczne (wiatr, deszcz).

Po stronie przyłącza do sieci energetycznej AC stosować przewody wielożyłowe miedziane, zalecane w układzie TN-S w izolacji i osłonie polwinilowej 450/750V. Przekroje przewodów dobrać zgodnie z dokumentacją projektową i lokalnymi warunkami.

Całość urządzeń składających się na system projektuje się umieścić w istniejącej szafie technicznej zamykanej na zamek patentowy zgodnie z opisem w projekcie. Należy zapewnić odpowiednią przestrzeń i wentylację w szafie z uwzględnieniem nagrzewania się urządzeń.

Opcjonalnie dopuszcza się zabudowę w innym miejscu chronionym przed dostępem osób niepowołanych montaż urządzeń bezpośrednio na ścianie – bez centralnej szafy:

- osobno inwerter,
- osobno rozdzielnica PVDC przy modułach fotowoltaicznych,
- osobno rozdzielnica PVDC przy inwerterze (jeśli będzie wymagana),
- osobno system zarządzania energią.

Jako rozdzielnice PV - DC stosować obudowy natynkowe modułowe w II klasie izolacji z drzwiczkami przezroczystymi i zamkiem patentowym.

5.2. Instalacja fotowoltaiczna.

5.2.1. Moduły fotowoltaiczne.

Moduły montować na dachu budynku zgodnie ze schematem dokumentacji projektowej i instrukcją stanowiącą załącznik do projektu. Do mocowania wykorzystać wsporniki oraz łączniki zgodnie z dokumentacją projektową. Połączenia elektryczne wykonać przewodem odpornym na promienie UV (4 mm²) zgodnie z pkt. 5.1. Do połączeń wykorzystać łączniki wtykowe (np. kompatybilne ze standardem MC4). Właściwie oznaczyć polaryzację strony DC czerwonym (+) oraz czarnym (-) przewodem lub oznaczeniem. W przypadku, gdy odległość od konstrukcji modułów do szafki PV DC liczona wzdłuż parowanych tras kablowych DC jest większa niż 10m należy zastosować dodatkowe zabezpieczenia przepięciowe DC B+C w pobliżu modułów fotowoltaicznych.

5.2.2. Inwerter.

Inwerter zabudować w pomieszczeniu technicznym (w rozdzielni głównej) znajdującej w części piwnicznej budynku. Zabudowę wykonać zgodnie ze schematem dokumentacji projektowej oraz dokumentacjami poszczególnych urządzeń producentów. Obok inwertera należy zabudować rozdzielnicę PVDC (jeśli jest wymagana). Połączenie od inwertera do złącza rozdzielnicy w TG wykonać zgodnie ze schematem dokumentacji projektowej przewodem minimum YKYżo 5 x 6 mm².

5.2.3. Środki dodatkowej ochrony od porażeń.

Ochronę przed porażeniem prądem elektrycznym zapewni:

- zachowanie odległości izolacyjnych,
- izolacja robocza,
- samoczynne wyłączenie w układzie sieciowym.

5.2.4. Ochrona przeciwprzepięciowa.

W celu ochrony systemu przed uszkodzeniami należy stosować system ochrony przeciwprzepięciowej zarówno po stronie DC jak i AC inwertera, zgodnie z dokumentacją projektową.

5.2.5. Ochrona przed przetężeniami i przed prądami upływu (uszkodzeniowymi).

Instalację fotowoltaiczną po stronie AC zabezpieczyć zgodnie z dokumentacją projektową oraz wymaganiami zawartymi w dokumentacjach technicznych producentów inwerterów. Po stronie AC projektuje się zabezpieczenie przetężeniowe wyłącznik instalacyjny nadprądowy S303 B40A. Zabezpieczenie przed prądami upływu (uszkodzeniowymi) zrealizowane będzie wyłącznikiem różnicowoprądowym 100mA P304 63/0,1. Instalacja po stronie DC nie wymaga dodatkowego zabezpieczenia przetężeniowego jeżeli: obwody DC nie są łączone równolegle więcej niż 2, zabezpieczenie przetężeniowe występuje jako wbudowane w inwerter lub jeśli inwerter posiada rozłącznik obwodów DC. Projektowany inwerter posiada wbudowany rozłącznik DC, oraz wewnętrzne zabezpieczenia nadprądowe dla każdego ze stringów.

5.3. Konstrukcja nośna.

Konstrukcja nośna modułów fotowoltaicznych będzie wykonana z typowych elementów posiadających dopuszczenie do zabudowy i stosowne obliczenia wytrzymałościowe. Instalacja modułów fotowoltaicznych na konstrukcji aluminiowej będzie wykonana za pomocą zacisków (klamer). Montaż modułów fotowoltaicznych na powierzchni dachu Hali sportowej należy wykonać za pomocą typowej konstrukcji do dachu o niewielkim nachyleniu przeliczonej wytrzymałościowo przez producenta. Rozmieszczenie elementów podkonstrukcji należy wykonać zgodnie z instrukcją montażu producenta oraz instrukcją montażu modułów fotowoltaicznych stanowiących załącznik do Projektu.

5.4. Pokrycie dachu

Projektowany do modernizacji budynek Hali sportowej w Ciasnej posiada dach o konstrukcji mieszanej pokryty blachą i papą. Na dotychczasowe pokrycie dachowe będą stosowane typowe elementy montażowe. W celu ustabilizowania konstrukcji pod moduły fotowoltaiczne można zastosować obciążniki nie powodujące przerw w poszyciu dachowym (co może wymagać dodatkowych przeliczeń konstrukcyjnych nośności dachu) lub śruby z uszczelnieniem dedykowane do zabudowy konstrukcji zmniejszające degradację poszycia dachowego. Wykonane prawidłowo prace montażowe nie powodują zagrożenia przeciekaniem dachu. W związku z powyższym nie przewiduje się żadnych prac remontowych lub konserwacyjnych po zabudowie uchwyty dachowych podkonstrukcji pod moduły fotowoltaiczne.

6. KONTROLA JAKOŚCI ROBÓT.

Sprawdzenie i odbiór robót powinno być wykonane zgodnie z normami i przepisami.

Sprawdzeniu i kontroli w czasie wykonywania robót oraz po ich zakończeniu powinno podlegać:

- zgodność wykonania robót z dokumentacją projektową,
- prawidłowość mocowania konstrukcji i urządzeń,
- właściwe wykonanie instalacji i podłączenie urządzeń,
- wykonanie wymaganych pomiarów z przekazaniem wyników do protokołu odbioru.

6.1. Bezpieczeństwo i ochrona zdrowia przy wykonywaniu instalacji elektrycznych.

Wszystkie prace wykonać zgodnie:

- z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 7 kwietnia 2004 w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie Dz.U z dnia 12 maja 2004 z załącznikiem (wykaz Polskich Norm obowiązującego stosowania),
- z Rozporządzeniem Min. Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy urządzeniach i instalacjach energetycznych Dz. U.80/99.
- warunkami technicznymi wykonania i odbioru robót budowlano-montażowych. Tom V. Instalacje elektryczne. Zagrożenia występujące podczas realizacji robót, instalacje na napięciu do 1,0kV;
- wyłączenia urządzeń rozdzielczych pod napięciem,
- wyłączenia napięcia na poszczególne obwody odbiorcze,
- wyłączenie napięcia istniejącej instalacji i tablic rozdzielczych przeznaczonych do demontażu,
- pomiary skuteczności ochrony od porażeń.

Monterzy wykonujący prace powinni mieć właściwe uprawnienia instalatorskie (SEP) oraz badania lekarskie. Zaleca się by instalatorzy posiadali uprawnienia UDT instalatorów systemów fotowoltaicznych.

Na placu budowy razem z instalacją elektrycznymi będą wykonywane instalacje innych branż.

Przewidywanie zagrożenia występujące podczas realizacji inwestycji.

Mogą wystąpić następujące zagrożenia podczas pracy:

- Porażenie prądem elektrycznym,
- Upadek z wysokości powyżej 5 m,

Sposób prowadzenia instruktażu BHP.

Przed przystąpieniem do pracy kierownik budowy przeprowadza ustny instruktaż BHP, zapoznaje pracowników z zagrożeniami występującymi na placu budowy i podczas transportu materiału na budowę.

Środki techniczne i organizacyjne zapobiegające wystąpieniu niebezpieczeństwa.

Prowadzeniu prac w pobliżu istniejących urządzeń i budowli z zachowaniem szczególnej ostrożności.

W razie potrzeby stosowania sprzętu ochrony osobistej.

7. OBMIAR ROBÓT.

Obmiar robót obejmuje całość instalacji. Jednostką obmiarową jest komplet robót.

8. ODBIÓR ROBÓT.

8.1. Warunki odbioru wykonanej instalacji elektrycznej.

8.1.1. Badania odbiorcze instalacji elektrycznych.

Każda instalacja elektryczna powinna być poddana szczegółowym oględzinom i próbom, obejmującym niezbędny zakres pomiarów, w celu sprawdzenia, czy spełnia wymagania dotyczące ochrony ludzi, zwierząt i mienia przed zagrożeniami.

Badania odbiorcze powinna przeprowadzać komisja składająca się z co najmniej dwóch osób, dobrze znających wymagania stawiane instalacjom elektrycznym i systemom fotowoltaicznym.

Badania odbiorcze instalacji elektrycznych mogą wykonywać wyłącznie osoby posiadające zaświadczenia kwalifikacyjne.

Osoba wykonująca pomiary może korzystać z pomocy osoby nie posiadającej zaświadczenia kwalifikacyjnego, pod warunkiem, że odbyła przeszkolenie BHP pod względem prac przy urządzeniach elektrycznych.

Zakres badań odbiorczych obejmuje:

- oględziny instalacji elektrycznych,
- badania (pomiar i próby) instalacji elektrycznych,
- próby rozruchowe.

Oględziny, pomiary i próby powinny być wykonywane przez oddzielne zespoły, a komisja ustala jedynie stan faktyczny na podstawie dostarczonych protokółów.

Protokoły z badań (pomiarów i prób), sprawdzeń i odbiorów częściowych należy przedłożyć komisji w trakcie odbioru.

Komisja może być jednocześnie wykonawcą oględzin, badań i prób, z tym, że z badań i prób powinny być sporządzone oddzielne protokoły.

Po zakończeniu badań odbiorczych komisja powinna sporządzić protokół końcowy z badań odbiorczych. Protokół ten należy przedłożyć do odbioru końcowego. Protokół ten powinien zawierać co najmniej następujące dane:

- numer protokołu, miejscowość i datę sporządzenia,
- nazwę i adres obiektu,
- imiona i nazwiska członków komisji oraz stanowiska służbowe,
- datę wykonania badań odbiorczych,
- ocenę wyników badań odbiorczych,
- decyzję komisji odbioru o przekazaniu (lub nieprzekazaniu) obiektu do eksploatacji,
- ewentualne uwagi i zalecenia komisji,
- podpisy członków komisji, stwierdzające zgodność ustaleń zawartych w protokole.

8.1.2. Oględziny instalacji elektrycznych.

Oględziny należy wykonać przed przystąpieniem do prób i po odłączeniu zasilania instalacji.

Oględziny mają na celu stwierdzenie, czy wykonana instalacja lub urządzenie:

- spełniają wymagania bezpieczeństwa,
- zostały prawidłowo zainstalowane i dobrane oraz oznaczone zgodnie z projektem,
- nie posiadają widocznych uszkodzeń mechanicznych, mogących mieć wpływ na pogorszenie bezpieczeństwa użytkowania.

Zakres oględzin obejmuje sprawdzenie prawidłowości:

- wykonania instalacji pod względem estetycznym (jakość wykonanej instalacji),
- ochrony przed porażeniem prądem elektrycznym,
- doboru urządzeń i środków ochrony w zależności od wpływów zewnętrznych,
- ochrony przed pożarem i skutkami cieplnymi,
- doboru przewodów do obciążalności prądowej i spadku napięcia,
- wykonania połączeń obwodów,
- doboru i nastawienia urządzeń zabezpieczających i sygnalizacyjnych,
- umieszczenia odpowiednich urządzeń odłączających i łączących,
- rozmieszczenia oraz umocowania aparatów, sprzętu i osprzętu,
- oznaczenia przewodów fazowych, neutralnych, ochronnych oraz ochronno-neutralnych,
- umieszczenia schematów, tablic ostrzegawczych lub innych informacji na o znaczenie obwodów, bezpieczników, łączników, zacisków itp.,
- wykonania dostępu do instalacji i urządzeń elektrycznych w celu ich wygodnej obsługi i konserwacji.

8.1.3. Estetyka i jakość wykonanej instalacji.

O jakości i estetyce wykonanej instalacji decydują następujące czynniki:

- zastosowanie jednego gatunku i zachowanie jednakowej kolorystyki sprzętu elektroinstalacyjnego,
- trwałość zamocowania sprzętu do podłoża oraz innych elementów mocujących i uchwytów,
- zamocowanie sprzętu na jednakowej wysokości w danym pomieszczeniu z zachowaniem zasad prostoliniowości mocowania,
- właściwe zabezpieczenie przed korozją elementów urządzeń i instalacji narażonych na wpływ czynników atmosferycznych.

8.1.4. Ochrona przed porażeniem prądem elektrycznym.

Należy sprawdzić prawidłowość doboru środków ochrony przed porażeniem prądem elektrycznym oraz ich zgodność z normami.

Skuteczność ochrony przeciwpożarowej należy sprawdzić pomiarami powykonawczymi. Sprawdza się zgodność instalacji z wymaganiami normy PN- IEC 60364-4-41 oraz PN- IEC60364-4-47.

8.1.5. Ochrona przed pożarami i skutkami cieplnymi.

Należy sprawdzić, czy:

- instalacje i urządzenia elektryczne nie stwarzają zagrożenia pożarowego dla materiałów lub podłoży, na których (w pobliżu których) są zainstalowane,
- urządzenia mogące powodować powstawanie łuku elektrycznego są odpowiednio zabezpieczone przed jego negatywnym oddziaływaniem na otoczenie,
- urządzenia zawierające ciecze palne są odpowiednio zabezpieczone przed rozprzestrzenianiem się tych cieczy,
- dostępne części urządzeń i aparatów nie zagrażają poparzeniem,
- urządzenia do wytwarzania pary, gorącej wody lub powietrza mają wymagane zabezpieczenie przed przegrzaniem,
- urządzenia wytwarzające promieniowanie cieplne nie zagrażają, wystąpieniem niebezpiecznych temperatur.

Sprawdza się zgodność instalacji z wymaganiami normy PN-IEC60364-4-42 i PN-IEC60364-4-482.

8.1.6. Połączenia przewodów.

Należy sprawdzić, czy:

- połączenia przewodów są wykonane przy użyciu odpowiednich metod i osprzętu,
  - nie jest wywierany przez izolację nacisk na połączenia,
  - zaciski nie są narażone na naprężenia spowodowane przez podłączone przewody.
- Sprawdza się zgodność instalacji z wymaganiami normy PN-82/E-06290, PN-86/E-06291

8.2. Warunki techniczne wykonania i odbioru konstrukcji aluminiowej.

- Warunki BHP wg „Warunki techniczne wykonania i odbioru robót budowlano-montażowych tom III.
- Warunki zawarte w dokumentacji producenta.

9. PODSTAWA PŁATNOŚCI.

Zasady odbiorów i płatności za wykonane roboty określa Umowa.

Podstawę płatności stanowi komplet wykonanych robót i pomiarów pomontażowych.

Cena jednostkowa winna bezwzględnie obejmować:

- robociznę bezpośrednią wraz z towarzyszącymi kosztami oraz robotami tymczasowymi i instalacjami, które mogą okazać się niezbędne,
- wartość zużytych materiałów i wbudowanych urządzeń wraz z kosztami ich zakupu,
- wartość pracy sprzętu wraz z kosztami sprowadzenia montażu i demontażu,
- testowanie, kontrolę jakości, zabezpieczenie i utrzymanie Robót,
- koszty pośrednie, w skład których wchodzi: płace personelu i kierownictwa budowy, pracowników nadzoru, koszty urządzenia i eksploatacji zaplecza budowy (w tym doprowadzenie energii), koszty dotyczące oznakowania Robót, koszty projektów uzupełniających, wydatki dotyczące bhp, usługi obce na rzecz budowy, opłaty za dzierżawę placów, ekspertyzy dotyczące wykonanych Robót, ubezpieczenia oraz koszty zarządu przedsiębiorstwa Wykonawcy i inne,
- zysk kalkulacyjny zawierający ewentualne ryzyko Wykonawcy z tytułu innych wydatków mogących wystąpić w czasie realizacji Robót w okresie gwarancyjnym,
- ogólne ryzyko, obciążenia i obowiązki wymienione w Umowie lub z niej

wynikające,

- wykonanie wszelkich czynności, jakie mogą być niezbędne dla prawidłowego wykonania Przedmiotu umowy.
- wszelkie dodatki, opłaty bądź inne płatności, które nie zostały określone osobno w Ofercie.

10. PRZEPISY ZWIĄZANE.

- PN-87/E-90056. Przewody elektroenergetyczne ogólnego przeznaczenia do układania na stałe. Przewody o izolacji i powłoce polwinitowej, okrągłe.
- PN-87/E-90054. Przewody elektroenergetyczne ogólnego przeznaczenia do układania na stałe. Przewody jednożyłowe o izolacji polwinitowej.
- PN-IEC 60364 – norma wieloarkuszowa. Instalacje elektryczne w obiektach budowlanych.
- PN-E-04700:1998/2000. Wytyczne przeprowadzania pomontażowych badań odbiorczych.
- PN-IEC 61024 – norma wieloarkuszowa. Ochrona odgromowa obiektów budowlanych.
- PN-86/E-05003.01. Ochrona odgromowa obiektów budowlanych. Wymagania ogólne.
- N-SEP-E-004. Budowa linii kablowych.
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 02.09.2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego (Dz. U. nr 202/2004 i 75/2005).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 kwietnia 2004 w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie Dz.U z dnia 12 maja 2004 z załącznikiem (wykaz Polskich Norm obowiązującego stosowania),
- Rozporządzenie Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy urządzeniach i instalacjach energetycznych Dz. U.80/99.
- Warunki techniczne wykonania i odbioru robót budowlano-montażowych. Tom V. Instalacje elektryczne.
- Warunki techniczne wykonania i odbioru robót budowlanych ITB część D: Roboty instalacyjne. Zeszyt 2: Instalacje elektryczne i piorunochronne w budynkach użyteczności publicznej.
- Warunki techniczne wykonania i odbioru robót budowlano-montażowych. Tom III. Konstrukcje stalowe.
- PN-B-06200:2002 Konstrukcje stalowe budowlane. Warunki wykonania i odbioru. Warunki techniczne dostawy.
- PN-EN 50380:2003 -Karta danych i informacyjna tabliczka znamionowa modułów fotowoltaicznych.(j.ang.)
- PN-EN 50461:2007 -Ogniwa słoneczne - Karta informacyjna produktu i specyfikacja parametrów dla krystalicznych ogniw krzemowych. (j.ang.)
- PN-EN 50521:2009/A1:2012 -Złącza elektryczne do zastosowań w systemach fotowoltaicznych -Wymagania bezpieczeństwa i badania. (j.ang.)
- PN-EN 60891:2010 – Elementy fotowoltaiczne – Procedury dla korekcji zmierzonych charakterystyk I-V do określonych wartości temperatury i natężenia promieniowania (j.ang.)
- PN-EN 60904-1:2007 -Elementy fotowoltaiczne -Część 1: Pomiar charakterystyk prądowo-napięciowych elementów fotowoltaicznych. (j.ang.)
- PN-EN 60904-3:2008 -Elementy fotowoltaiczne -Część 3: Zasady pomiaru fotowoltaicznych (PV) elementów słonecznych przeznaczonych do zastosowań naziemnych z wykorzystaniem wzorcowego widma promieniowania słonecznego. (j.ang.)
- PN-EN 61173:2002 - Ochrona przepięciowa fotowoltaicznych (PV) systemów wytwarzania mocy elektrycznej -Przewodnik.
- PN-EN 61215:2005 - Moduły fotowoltaiczne (PV) z krzemu krystalicznego do

zastosowań naziemnych -Kwalifikacja konstrukcji i aprobaty typu. (j.ang.)
- PN-EN 61724:2002 - Monitorowanie własności systemu fotowoltaicznego -
Wytyczne pomiaru, wymiany danych i analizy.
- PN-EN 61730-1:2007/A1:2012 -Ocena bezpieczeństwa modułu fotowoltaicznego
(PV) -Część 1: Wymagania dotyczące konstrukcji. (j.ang.)
- PN-EN 61730-2:2007/A1:2012 -Ocena bezpieczeństwa modułu fotowoltaicznego
(PV) -Część 2: Wymagania dotyczące badań. (j.ang.)
- PN-EN 61829:2002 -Krystaliczny układ krzemowo-fotowoltaiczny (PV) -Pomiary
charakterystyk prądowo-napięciowych w terenie. (j.ang.)